

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXI, broj 33

18. kolovoza 2011.

cijena 100 Ft

Na Festivalu kre Mure Serdahelski hrvatski zbor imao je velik uspjeh sa šaljivim igrokazom

Komentar

Etnobiznis zamijenjen biznisom bodova

Utrka za bodovima je završena. Naime ovih dana je objavljena odluka o dodjeli dodatne državne potpore mjesnim i područnim narodnosnim samoupravama za obavljene zadaće u proteklih 12 mjeseci. Za razliku od prošle godine, kada se predavala posebna molba za dodatnom državnom potporom, a uz popunjene obrazac i s priloženim odlukama, ove godine rad mjesnih i područnih samouprava vrednovan je, ili je to barem trebao biti, na adekvatniji način, na temelju zapisnika. No jesu li zapisnici odgovarajuće mjerilo postojećega, stvarnog stanja?

Pobornici bodovanja i vrednovanja će reći, svi su dobili po zaslugama. No, kao i prije, i ove se godine nameće pitanje u svezi sa sustavom bodovanja, što se zapravo ocjenjuje, što se vrednuje. Je li broj donesenih odluka, proizvodnja odluka bez ostvarenja i učinka, je li broj organiziranih sadržaja i priredaba, ili stvarni rad što zapisnici ne mogu, niti odražavaju na pravi način.

Pregledavajući popis narodnosnih samouprava na kojem se nalazi 2.274 mjesne samouprave, odnosno 57 područnih narodnosnih samouprava, nailazimo na podatke koji nas potiču na ozbiljno razmišljanje. S jedne strane Hrvati u Mađarskoj, barem djelomično, mogu biti itekako zadovoljni jer na spomenutom popisu imaju i rekordera (ne samo među Hrvatima nego i na državnoj razini općenito) sa 79 bodova i potporom u iznosu 3.374.556 Ft, doduše, i minimalca (ako ne računamo one s nulom bodova) s jednim bodom i potporom u iznosu 42.715 Ft, koliko konkretno vrijedi jedan bod.

Ukratko, ima velikih dobitnika i velikih gubitnika. Neki su zadovoljni, pa i prezadovoljni, a drugi nezadovoljni i ojađeni. Kako i ne bi kada imamo toliko po svemu različitih naselja, s tako velikim razlikama po onome što se u danim naseljima radi, što narodnosna samouprava uistinu obavlja, a što samo na papiru. Istovremeno razlika u bodovima minimalna je ili je čak na štetu onih stvarnih zajednica koje skrbe o stvarnim interesima i potrebama mjesne zajednice važnih za očuvanje i jačanje identiteta, jezika, vjerskog života, tradicija i običaja. Podupiru mjesne hrvatske zajednice, ustanove, stipendiraju srednjoškolce i studente.

Kako se može dogoditi da hrvatska samouprava u naselju gdje se prilikom posljednjeg popisa pučanstva nijedna osoba nije izjasnila Hrvatom po nacionalnosti, po materinskom jeziku, ni po uporabi jezika u obiteljskom i prijateljskom krugu, a samo jedna jedina vezana je za kulturu i tradicije, dobije znatno, možda i dvostruko veću potporu od zajednice u kojoj ima više stotina Hrvata, čak je i većinsko hrvatsko naselje, i uistinu se radi o živoj hrvatskoj zajednici.

Može li se usporediti rad hrvatske samouprave u kojoj nitko i ne govori hrvatski, na priredbama hrvatski jezik jedva ili uopće nije prisutan, hrvatska samouprava nije ništa učinila ni za očuvanje, ni za podučavanje, ni za pokretanje nastave hrvatskog jezika, pa čak ni za očuvanje desetljećnog stanja, nije potaknula pitanje dvojezičnih natpisa, i samouprave koja na tome radi od samih početaka, koja na svojim priredbama na prvo mjesto stavlja hrvatski jezik, organizira sadržaje poradi očuvanja jezika, kulture, tradicija, u mjestu se uči hrvatski, postoji živa hrvatska vjerska zajednica s redovitim misama i obredima na hrvatskom jeziku, surađuje s prijateljskim hrvatskim zajednicama i naseljima u Hrvatskoj, i da ne nabrajamo dalje. Ne govoreći o tome da o tome skrbi bez ikakve materijalne naknade, vlastitim snagama, svakodnevnim zalaganjem i primjerom.

Stipan Balatinac

„Glasnikov tjedan“

Praznik kruha je Dan državnosti Republike Mađarske. Simbolika dvaju pojmova u jednom prazniku je izvrsna. Pogotovo ona dolazi do izražaja ove godine kada se skuplja žito sa svih mađarskih strana, zajednički se melje u mohačkim „mlinovima” i peče se zajednički, blagdanski kruh, u Pečuhu. Papa Grgur VII. prvoga mađarskog kralja Stjepana i sina mu Imrea 20. kolovoza 1083. godine proglasio je svecima i od tada se štuje taj datum u mađarskom narodu. Praznik utemeljitelja mađarske države i običaj posvećenja novoga kruha. Davno, gotovo prije tisuću godina, kralj Sveti Stjepan kazao je sinu Imreu u „Opomenama“: „Zemlja jednoga jezika i jednoga običaja slaba je i jadna...“. Stjepan kralj sinu Imreu između ostalog piše: Uvijek drži na umu da se svi ljudi rađaju jednakima, i da nas ništa ne izdiže, samo poniznost, i da nas ništa ne ponizuje, samo oholost i mržnja. Strpljivi kraljevi kraljuju, nestrpljivi su tirani...

U godini smo mnogobrojnih zakonskih izmjena pa i izbornog-pravnih odredaba prijedloga zakona o pravima narodnosti koje mogu imati presudnu ulogu na daljnju sudbinu i opstanak jezika i kulture, samobitnosti narodnosnih zajednica u Mađarskoj. Po mišljenju predsjednika državnih manjinskih samouprava, zakonodavac treba uzeti u obzir njihove prijedloge sabrane u 15 to-

čaka poradi donošenja zakona o biračkome pravu, te mišljenje u svezi s načinom izbora zastupnika narodnosnih mjesnih, županijskih i državnih samouprava. Između ostaloga predlaže se da se odredbe zakona prošire na državljane članice EU, sa stalnim prebivalištem u Mađarskoj, te na osobe koje se priznaju kao useljene i nastanjene, koje sebe smatraju pripadnikom neke narodnosti. Podupire se ukinuće elektorskog sustava, a predlaže se uvođenje neposrednih izbora pri izborima za područne i državne samouprave. Predlaže se da birački popis bude javan. Ne podupire se prijedlog da se raspisivanje izbora za narodnosne samouprave veže za podatke posljednjeg popisa pučanstva. Ne podupire se uvođenje ustanove nezavis-

Podupire se ukinuće elektorskog sustava, a predlaže se uvođenje neposrednih izbora pri izborima za područne i državne samouprave.

nog zastupnika. Predlaže da se i nadalje prema određenim zakonskim kriterijima na mjesnoj razini postavljaju kandidati, a na područnim i državnim izborima liste može postavljati samo udruga koja je dobila najmanje 10% biračkog tijela. To je samo dio prijedloga Saveza državnih manjinskih samouprava na predloženu im radnu inačicu spomenutih zakona.

Branka Pavić Blažetin

Kralj Stjepan I. proglašen je svecem 1083. g.

Država je zajedno! –slogan je ovogodišnje proslave utemeljenja mađarske države. Dvodnevna proslava započet će u petak, 19. kolovoza, u 10 sati s programom Perivoja mađarskih ukusa; istoga će se dana dodijeliti i državna odličja, a zračni šou i vatromet bit će 20. kolovoza.

Dvadeseti kolovoza spomen-dan je postojanja mađarske države. Mađari naselivši se u Karpatskom bazenu, za vladavine kneza Geze i kralja Stjepana I. ušli su u zajednicu kršćanskih europskih naroda i osnovali snažnu državu. Za vladavine Stjepana I. se na Veliku Gospu, 15. kolovoza, sazivalo kraljevsko vijeće u Stolnom Biogradu, tada su održavani dani zakona. Kralj Ladislav je donio odluku da se slavi 20. kolovoza, kao sjećanje na dan kada su kralj Stjepan I. i sin mu Imre proglašeni svecima. Otada se 20. kolovoza slavi Dan Sv. Stjepana. Tijekom povijesti datum proslave je pomaknut. Papa Benedikt XIV. 1771. g. izostavio je blagdan Svetog Stjepana, no Marija Terezija je odredila njegovo održavanje, čak ga je stavila i u kalendar kao nacionalni praznik. Ona je dala dovesti Svetu desnicu Svetog Stjepana, prvo u Beč, zatim u Budim i otada 20. kolovoza išlo se na ophod noseći Svetu desnicu. Nakon revolucije 1848. g. dugi niz godina nije slavljen Dan Svetog Stjepana, nakon toga opet se slavi 1860. g. Poslije 1945. g. taj dan nije se slavio kao Dan Sv. Stjepana, nego kao Dan novoga kruha. Nakon prvih slobodnih izbora Mađarski je parlament 5. ožujka 1991. donio odluku o tome da će Dan Svetog Stjepana slaviti kao službeni državni praznik Republike Mađarske.

Aktualno

Izmjene izbornopravnih odredaba prijedloga zakona o pravima narodnosti

Prijedlozi Saveza državnih manjinskih samouprava

Savez državnih manjinskih samouprava održao je sjednicu 20. srpnja na kojoj je između ostaloga bilo riječi i o nacrtu zakona o pravima narodnosnih zajednica u Mađarskoj koji je dostavljen Savezu. Nakon rasprave Savez državnih samouprava poslao je nadležnima svoje mišljenje i prijedloge o nacrtu zakona, o izboru zastupnika narodnosnih samouprava i o nacrtu zakona o pravima narodnosti. U 15 točaka poimenično su navedena rješenja i mišljenja koja, po mišljenju predsjednika državnih manjinskih samouprava, zakonodavac treba uvažiti poradi donošenja zakona o biračkom pravu, te mišljenje u svezi s načinom izbora zastupnika narodnosnih mjesnih, županijskih i državnih samouprava. O pojedinostima upitali smo Jozu Solgu, tajnika Saveza, i člana Pripremnog odbora (utemeljenog sredinom srpnja) nadležnog ministarstva za izradu dvotrećinskih zakona koje treba da prihvati Mađarski parlament do kraja godine, prije stupanja na snagu novog Ustava Mađarske 1. siječnja 2012. godine. Za narodnosne zajednice u Mađarskoj u tom pogledu ima nekoliko važnih zakona, a zasada su na uvid dobili radnu inačicu dijelova Izbornoga zakona koji se odnose na izbor zastupnika u narodnosne samouprave i Zakona o pravima narodnosti, koji će zamijeniti važeći Zakon iz 1993. godine, kaže Solga te nas upoznaje s tekstem Izmjene izbornopravnih odredaba prijedloga zakona o pravima narodnosti i Prijedlozima Saveza državnih manjinskih samouprava.

Kako kaže Solga, Savez državnih manjinskih samouprava (SDMS) 21. srpnja 2011. iznio je svoj stav i prijedloge u svezi s predloženim izbornopravnim odredbama koje su utvrđene u prilogu broj 2 prijedloga zakona o pravima narodnosti u Mađarskoj. Prema prijedlogu, provedbe izbora u potpunosti obavljaju nadležna izborna povjerenstva, stoga se izborna pravila trebaju regulirati zakonom o izbornoj proceduri.

1. SDMS predlaže da se odredbe zakona prošire na državljane članica EU, sa stalnim prebivalištem u Mađarskoj, te na osobe koje se priznaju kao useljene i nastanjene, koje sebe smatraju pripadnikom neke narodnosti. Podupire određenu točku prijedloga zakona kojom se diferencira pasivno i aktivno izbornopravo (birati može svatko s biračkim pravom na izborima za mjesne samouprave, tko je upisan na biračkom popisu manjina, a biran može biti onaj mađarski državljanin koji udovoljava određenim drugim kriterijima).

2. SDMS podupire ukinuće elektorskog sustava, a predlaže uvođenje neposrednih izbora pri izborima za područne i državne samouprave.

3. SDMS podupire da se narodnosni birački popis vodi neprekidno, a da se u godini izbora samo dopuni novim državljanima koji zatraže prijam na popis birača. Predlaže da birački popis bude javan. Međutim ne podupire da birački popis bude objavljen i dostupan na internetu, tu odredbu smatra vrlo zabrinjavajućom. Predlaže da se birački popis obznani na način koji se prakticira kod drugih tipova izbora.

4. SDMS ne podupire prijedlog da pravo na izbor narodnosni državljanin može ostvarivati isključivo u mjestu svoga prebivališta. Ta je odredba suprotna temeljnim načelima mađarskog izbornog prava, i strana mađarskome pravnom sustavu jer ni kod jednog tipa izbora on se ne primjenjuje (parlamentarni izbori, izbori za mjesne samouprave i načelnike). Nema nikakvih razloga za uvođenje toga, a njihova bi primjena imala nesagledive posljedice za sustav narodnosnih samouprava kod svih narodnosti. Ne govoreći o tome da je to protivno i ustavnim odredbama, naime u mjestima gdje ne dođe do raspisivanja izbora za narodnosne samouprave, državljani ne mogu ostvariti svoje pasivno biračko pravo.

5. SDMS ne predlaže da narodnosni kandidat mandat može ostvariti samo na dvije razine. Predlaže da se zadrži valjani propis.

6. SDMS predlaže da svi birači uzeti na

birački popis mogu glasovati na izborima za područne i državne narodnosne samouprave. Zapreka je tome do sada bio elektorski izborni sustav.

7. SDMS ne podupire isključivanje mogućnosti međuvremenih izbora na izborima za mjesne narodnosne samouprave. Nema razloga za to jer neprekinuto vođeni birački popis daje odgovarajuće pravne temelje za međuvremene izbore.

8. SDMS ne podupire prijedlog da se raspisivanje izbora za narodnosne samouprave veže za podatke posljednjeg popisa pučanstva. Ne podupire nadalje ni izmjene zakona o popisu pučanstva u svezi s tim promjenama. Prijedlog izmjena zakona o statistici suprotan je europskim odredbama. Predlaže da se raspisivanje mjesnih izbora za narodnosne samouprave i dalje veže za broj državljana upisanih na birački popis.

9. SDMS ne podupire diferenciranje broja zastupnika mjesnih narodnosnih samouprava (u naselju s manje od deset tisuća stanovnika tri, preko toga pet zastupnika) prema broju stanovnika naselja. Predlaže da broj zastupnika mjesnih narodnosnih samouprava bude jedinstveno pet. U samoupravama s tri zastupnika zbog propisa o nespojivosti ne može se osigurati zakonsko djelovanje (obvezni odbori, voditelji ustanova, pravila u gospodarenju). U samoupravama s četiri sadašnja zastupnika često je rad onemogućen jer za pravovaljane odluke nisu mogli osigurati potrebnu većinu. Osim toga mjesni zastupni-

ci svoj rad obavljaju u društvenom radu, stoga ni štedljivo gospodarenje ne može biti razlogom za smanjenje broja zastupnika. S druge strane broj stanovnika nema nikakve veze sa zadaćama i djelatnošću narodnosnih samouprava.

10. SDMS ne podupire ni smanjenje broja državnih samouprava jer primjerice u devetočlanim vijećima ne mogu se osigurati zakonski okviri njihova djelovanja (obvezni odbori, voditelji ustanova, pravila u gospodarenju). U svezi s brojem zastupnika državnih samouprava predlaže zadržavanje valjanih zakonskih odredaba, a u svezi s područnima vraćanje na devetočlano vijeće.

11. SDMS ne podupire uvođenje ustanove nezavisnog zastupnika. Predlaže da i nadalje prema određenim zakonskim kriterijima na mjesnoj razini postavlja kandidate, a na područnim i državnim izborima liste može postavljati samo udruga. Zbog toga predlaže uvođenje nove ustanove predlaganja kandidata, prema kojemu postavljati kandidate odnosno liste mogu one udruge koje su dobile najmanje 10% biračkog tijela. To bi bio novi filter prema udrugama.

12. SDMS ne podupire uvođenje obveze za uzimanje udruga u popis udruga od opće javne koristi, kao uvjet.

13. SDMS ne podupire mogućnost upisa na više od jednog biračkog popisa.

14. SDMS ne podupire prijedlog da se vođenje narodnosnog popisa birača, i tijekom uzimanja na birački popis predade uredu državne samouprave, jer za to nedostaju potrebni uvjeti.

15. SDMS ne podupire propis da molba za prijam na popis birača mora sadržavati izjavu birača s opširnim pismenim obrazloženjem o nacionalnoj pripadnosti. Kao što ne podupire ni postavljanje uvjeta za izjavu kandidata, posebno s obzirom na to da se i poznavanje jezika određene zajednice mora posebno pismeno obrazlagati.

Dan općine Kiseljak i svetak patrona Sv. Ilije

Koljnofci kod hrvatskih prijateljev u Bosni i Hercegovini

U nevjerojatno ranoj zori 19. julija, utorak, desetočlana delegacija se je ganula iz Koljnofa prema Bosni i Hercegovini, a tamburaši Štrabanci na čelu s dr. Franjom Pajrićem su dan prije napravili ta put. Općinski načelnik Kiseljaka, Mladen Mišurić-Ramljak pozvao je prijatelje na dvodnevno svečevanje u svoj varoš, u kanton Središnje Bosne, jer s tamo živećimi Hrvati Koljnofci su ljetos potpisali i ugovor o prijateljstvu i suradnji. Velika su bila naša očekivanja, ki smo za vozikanjem od četrnaest uri jedva mogli dočekati da zagledamo jur gradsku tablu Kiseljak, diboku u nutrini Bosne i Hercegovine, 30 km od Sarajeva.

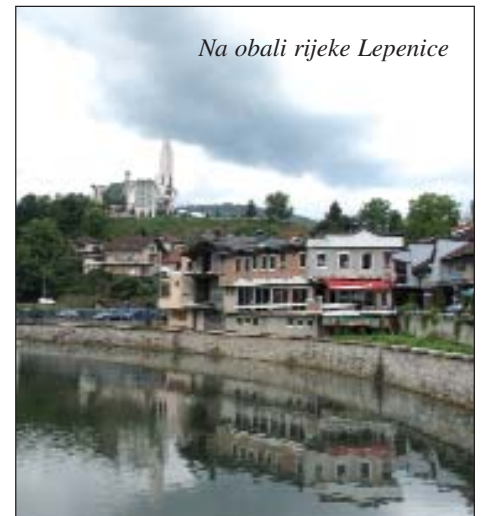
Predstavnici Kaštela, Zapešića, Koljnofa, Kiseljaka za svečanom sjednicom

U predvečerje Dana općine, u dvorani Hrvatskoga doma u Kiseljaku je održana svečana sjednica Općinskoga vijeća. Uz mnoštvo lokalnih funkcionerov i nadležnikov iz vrhovnoga političkoga života BiH, Gradišćanske Hrvate iz Ugarske su predstavili načelnik Koljnofa, Franjo Grubić i parlamentarni zastupnik, Mate Firtl, a nazočili su i druge delegacije partnerskih općin iz Kaštela i Zapešića. Za kulturnim programom, u kom su nastupali i Štrabanci s domaćom jačkom, mjesni načelnik je polagao izvješćaj o dosadašnjem djelovanju ter je prikdao i priznanja, nagrade brojnim zaslužnim osobam, kulturnim društvam i predstavniku najveće tvrtke mineralne vode, sokov i bezalkoholnih pilov u toj općini. „Sarajevski kiseljak” kot jedna od najuspješnijih kompanijov u cijeloj državi, ovo ljeto svečuje 120. obljetnicu svojega postojanja. Za zamjenicom gradonačelnika Kaštela, Marinkom Parčina i dopredsjednikom Gradskoga vijeća Zapešića, Dragom Bagom i koljnofski načelnik je pozdravio svečani skup ter je naglasio da od potpisanja povelje o prijateljstvu, ovo je prvi korak da je ovako brojna delegacija došla u Kiseljak iz Ugarske, i izrazio je želju da svi, skupno zasanzani projekti budu i ostvareni. Što naliže sanje, Kiseljak će vrijeda svoju odanost pokazati prijateljem i na ta način da njevo zastupništvo čuva u prijedlogu imenovanje ulic po pobratimljeni varoši, a jedna cesta bi bila posvećena i Gradišćanskim Hrvatom. Neizrecivo lipo zvuči!

Za svečanim prijemom je nastavljen s pozvanimi gosti party pod vedrim nebom. Uz večeru, ugodne razgovore Štrabanci su ne-

umorno svirali do škurine, kad smo se svi skupa ganuli na Glavni trg, kade je bila nadalje zabava, a u polnoći vatromet. Ne moremo zamučati ni to da na pozornici, postavljenoj u srcu grada, naši tamburaši su takaj poželi velike uspjehe, kade je došlo i do poziva na cijelonoćne svirke po neki svadba. Iscrpljeni, napunjeni s novimi doživljaji smo se srušili u svoje stelje u Panzionu Banja, na području Kreševa. 20. julija, u srijedu najprlje smo se okupili pri Spomeniku palih braniteljev, kih je bilo već od pol jezero u Domovinskom boju, od 1992. do 1996. Oni su žrtvovali svoje živote kot pripadniki Brigade Bana Josipa Jelačića za svetu zemlju. Polagali su se vijenci, nažgali su se sviće i minutom šutnje ter zatim molitvom smo svi nazočni u misli poto-

nuli u strašnu prošlost, kad se je ov gradić misece dugo mućio i vojevao za slobodu, pod uskim obručom Muslimanov. Pri svetoj maši, u čast zaštitnika ovoga grada i fare, se je napunila pred kratkim obnovljena, prelipa crikva Proroka Sv. Ilije. Za jedan kratki razgovor su pozvani gosti iz trih partnerskih općin još i na faru, a potom smo se svi mi znova našli kod obilnoga stola. Ovde su predani i bogati dari svakomu članu delegacije. Izaslanstvo Zapešića nam je ovde i zbogomdalo, a mi smo nastavili put do franjevačkoga samostana Kraljeve Sutjeske ter smatrali smo nemogućim da se zatim iz programa izostavi posjet Sarajevu, ako smo jur jednoč tako blizu. (O cijelom putovanju po Bosni i Hercegovini slijedi i posebna reportaža.) 21. julija, u četvrtak smo još u sridnjoj školi pogledali izložbu akademske slikarice Natalije

Na obali rijeke Lepenice

Koljnofska delegacija s gostodavatelji u panzionu Banja u Kreševu

Štrabanci iz Koljnofa našli su prijatelje u Kiseljaku

Samostan i crkva Sv. Ivana Krstitelja Kraljeve Sutjeske

Cimeš, popili „putnu kavu“ i to je bila zadnja točka našega gostovanja u tom partnerskom gradu s takovimi stanovnicima koji su cijelom toplinom srca objamili nas Gradišćance, za što smo im jako zahvalni.

Pri rastanku je još rečeno: „Vidimo se 11. septembra na trgadbenoj povorki u Koljnofu!“

-Tiho-

↑ Spomenik hrvatskih braniteljev na centralnom trgu grada Kiseljaka
← Načelnik Koljnofa Franjo Grubić i parlamentarni zastupnik Mate Firtl pred spomenikom

Mađarska se priprema na proslavu 20. kolovoza

U Republici Mađarskoj 20. kolovoza blagdan je Sv. Stjepana kralja, tvorca ugarske države, blagdan novoga kruha, državnosti i kršćanstva. Za narečeni dan novi, nacionalni kruh ispeći će se u Pečuhu, dok je brašno samljeno u Mohaču. Središnja je priredba proslave i vatromet, koji će se ove godine centralno prirediti u Budimpešti, Baji i Debrecinu.

STOLNI BIOGRAD – „Kraljevski dani“ naslov je tradicionalne manifestacije, koja se priređuje od 14. do 20. kolovoza u središtu Stolnoga Biograda i u plesačnici Ulice Malom. U sklopu „Kraljevskih dana“ priređuje se i međunarodni festival narodnih plesova, a posjetitelji očekuju predstavljanje sastava, folklorne večeri, ulična glazba, kulinarski specijaliteti, dječji programi i projektiranje filmova. Gosti festivala narodnih plesova jesu sastav Javornik iz Češke, grčki Kalarrytes, KUD Bizovac iz Hrvatske, Rhydham iz Indije, Kokshetau iz Kazahstana, Polonez Polish Folk Arts Ensemble iz Poljske, ruski Chechenian Eagle, rumunjski Folklore Ensemble Junii Calimanilor i domaći izvođači.

BAJA, LABIN – Baja i grad Labin u Istri već desetak godina surađuju, a 2006. godine potpisali su sporazum o suradnji. U okvirima suradnje, od 16. do 18. kolovoza u Labinu boravi bajski načelnik Róbert Zsigó i predsjednica Hrvatske manjinske samouprave Angela Šokac Marković. Naime 17. kolovoza slavi se Dan grada Labina, u znak sjećanja na dan 17. kolovoza 1341. godine kada je donesen Statut grada Labina koji je bio na snazi punih 500 godina. Svake se godine obilježava nizom športskih, kulturnih i zabavnih događanja.

FIĆEHAZ, LOVRAN – U Primorsko-goranskoj županiji, točnije u Lovranu, 27. kolovoza organizira se tradicionalni nogometni turnir veterana. Na susretu sudjeluju veterani NK Lovasa, riječka Lokomotiva, domaća i fićehaska momčad.

SEGEDIN – Svjetsko prvenstvo u kajaku i kanuu na mirnim vodama održat će se u Segedinu između 17. i 21. kolovoza, koje je ujedno i kvalifikacija za Olimpijske igre u Londonu. Na prvenstvu, koje se službeno otvara 17. kolovoza svečanošću na Trgu Dom, nastupa 92 reprezentacije. Iz Hrvatske u dvije utrke K1 1000 m i K1 500 m Marko Lipovac, član Kajak kanu kluba Marsonia iz Slavonskoga Broda, u K1 200 m i K1 500 m za žene Maja Sudar iz KKK Belišće i u C1 1000 m i C1 5000 m Nikica Ljubek iz zagrebačkoga KKK-a Matija Ljubek.

Nagradu „Najbolja serdahelska gibanica 2011” dobili su članovi serdahelskoga Kluba umirovljenika

Lani su bili nazvani Festivali „Puna zdel”, a ovaj put „Folklorni festivali kre Mure” koji su organizirani s lijeve i desne obale te rijeke u šest naselja u okviru IPA programa za prekograničnu suradnju Europske Unije. U slijedu festivala, nakon održavanja u Donjem Vidovcu i Donjoj Dubravi (Međimurje), 5. i 6. kolovoza stigao je red i na treći festival u Serdahel, gdje se uz tradicionalni gastronomski sadržaj pridružio i dvodnevni folklorni festival. Više od četiristo izvođača, domalo sto natjecatelja, golema količina tradicionalne slastice je očekivala pristigle goste iz raznih krajeva Mađarske i Hrvatske.

Umirovljenici su osvojili nagradu Najbolja serdahelska gibanica

Treći festival u slijedu šest festivala u kojem sudjeluju tri naselja iz Međimurja (Donji Vidovec, Donja Dubrava i Goričan) i tri iz našega Pomurja (Serdahel, Sumarton i Kerestur) započeo je već u petak, 5. kolovoza. Otvorenjem Folklornoga festivala kre Mure. Serdahelski načelnik Stjepan Tišler pozdravio je sudionike i goste s obje strane granice, naglasio kako priredbu u velikom dijelu financira IPA program Europske Unije, te ukratko predstavio projekt u čijim okvirima osim šest priređenih festivala bit će objavljene i male pjesmarice, odnosno predstavljaju se narodne nošnje i običaji, te dvd-materijali o sadržajima festivala.

Družina iz Goričana dobila je priznanje za specijalnu gibanicu od heljde

Folkloriši, tamburaši, puhači, pjevači

Prvog dana znatizeljnici su mogli uživati u uspješnom programu KUD-a Seljačka sloga iz Donje Dubrave, njegovi su se plesači predstavili s tradicionalnim dubravskim plesovima, odnosno pijanim plesom. Prekrasno je bilo slušati klarinista Većeslava Jančeca Slaveka među tamburašima, koji svira već umalo pola stoljeća. S mađarskim su se plesovima pripremili plesači Stare Kerke iz Lentibe, a osnovnoškolci s modernim plesovima. Drugi dan je bio posvećen potpuno tradicionalnom folkloru. Pošto su se predstavili polaznici mjesnoga dječjeg vrtića s prigodnim programom, igrom s „kuhačama” (drvena žlica), slijedili su učenici osnovne škole s obradom običaja matkanja, te pomurskim plesovima. KUD Goričan je prikazao folklor svoga mjesta, KUD Donji Vidovec također i temperamentne podravske plesove, plesna skupina odraslih KUD-a Sumarton prvi put je predstavila novu koreografiju bunjevačkih plesova. Sumartonski lepi dečki i Kaniški tamburaši i ovaj put su obradovali publiku poznatim napjevima hrvatske zabavne estrade. Serdahelski hrvatski zbor u pratnji harmonikaša Štefa Prosenjaka izveo je pomurske popijevke, te iznenadio publiku smiješnim glazbenim igrokazom. Mješoviti pjevački zbor iz Kaniže ovaj put se pripremio raznim pjesmama iz naših hrvatskih regija. Plesna skupina iz Sepetnika prikazala je mađarske plesove. Široka paleta narodnih nošnji, folklorne glazbe, plesova nijednom gledatelju nije nudila vrijeme dosade, no poneki su povremeno napustili program zbog privlačnih mirisa izvrsnih gibanica.

XI. festival gibanice

Jedva se nađe osoba koja ne bi voljela gibanicu jer to je jelo koje se može pripremiti na toliko načina koliko kreativnosti ima kuhar ili slastičar. Njezino se tijesto izrađuje također na različit način: s margarinom, mašću, uljem, jajem ili bez njega, ali način izrade raznih nadjeva beskrajn je od slatkih do slanijih. Koliko je bilo ispečeno gibanica u Serdahelu 6. kolovoza, nitko nije izbrojio, ali ako se tako nastavi, dogodine će se moći kandidirati i za Guinnessov rekord. Festival je otvorio László Szászfalvi, državni tajnik za vjerske, narodnosne, civilne društvene veze pri Ministarstvu uprave i pravosuđa, naglašujući važnost očuvanja običaja, te njihovu pre-

daju mladim naraštajima. Među ostalom istaknuo je da mađarska vlada želi skrbiti o manjinama glede očuvanja njihova jezika i kulture, stoga smatra važnim zadatkom potpomaganje njihovih odgojno-obrazovnih ustanova te civilnih organizacija. Državni je tajnik čestitao Serdahelcima što na festivalu kojemu je cilj čuvanje tradicija, među natjecateljima ima i mnogo mladih. Predstavljani su i članovi ocjenjivačkog suda, svi ugledni stručnjaci: Janoš Pataki, predsjednik Međunarodnog saveza slastičara, te majstori slastičarstva László Zila i József Prykri. Iz godine u godinu povećava se broj natjecateljskih družina, a i mjesta odakle dolaze majstori gibanice. Ukupno se dvadeset družina prijavilo iz: Lentibe, Letinje, Sepetnika, Kaniže, Banoka, Sumartona, Donjeg Vidovca, Donje Dubrave, Goričana i Serdahela. Pod lijepo uređenim šatorima u deset sati je započela izrada tijesta. Mijesili su i razvlačili tijesto na licu mjesta, kod svih se vidjela rutina, tijesto se nije kidalo. Natjecanje je bilo obvezatno u dvjema kategorijama, u pečenju gibanica sa svježim sirom i s tikvicama i makom, a moglo se kandidirati i u kategoriji razno. Izrađene su gibanice sa zeljem, jabukama, višnjama, krumpirom, samo s tikvicama i sirom, šljivama i orasima, s jogurtom i breskvom, kestenom i višnjama, zeljem i slaninom, krumpirom, repom, heljdom i s drugima. Ocjenjivački je sud kušao 76 ispečenih gibanica, pa su savjetovali organizatorima: poraste li broj natjecatelja, neka usporedno radi dva ili više ocjenjivačkih sudova. Prije proglašenja rezultata predsjednik žirija Janoš Pataki obratio se natjecateljima. Istaknuo je da kod svih gibanica osjetili su se tradicionalni ukusi, nisu bile natrpene raznim dodacima koji se primjenjuju u izradi raznih slatkiša. Jednako tako se radovao što je

Blaž Barta, dobitnik nagrade u kategoriji «razno»

među natjecateljima bilo mnogo mladih, čak i djece, a cilj takvih festivala upravo je to da oni tradicionalni, zdravi gastronomski specijaliteti opet postanu poznati i popularni. Pomurska gibanica ima poseban okus, peče se u okrugloj glinenoj posudi i tako se okusi usredotoče. Savjetovano je da se gibanice sa sirom prvo malo ispeku, pa tek poslije se doda sla-

Plesači iz Donjeg Vidovca

tko vrhnje, naime umjesto da se ispeče kadšto se samo skuha, naravno, često je to i zbog štednjaka koji ne grije jednako. Nakon stručnog vrednovanja slijedila je dodjela priznanja i spomenica.

Drugi programi festivala

Za razne programe pobrinule su se mjesne civilne udruge, ribolovno društvo već po tradiciji organiziralo je međunarodno natjecanje na staroj šljunčari, na kojem su sudjelovale družine iz Serdahela, Mlinaraca, Kaniže, Kesthelja, Prisike, Donjeg Vidovca, Goričana i Svete Marije. Serdahelsko kulturno i športsko društvo priredilo je nogometni kup za momčadi raznih ulica. Najuspješnija je bila

momčad Petőfieve ulice. Mještani Stjepan Horvat zainteresiranima je nudio vožnju konjskim zapregama po selu, za djecu je bilo nuđeno lončarenje, električni auti, jahanje na poniju, slikanje lica, spuštaljka, izradba figurica od balona. Mnogi od civilnoga stanovništva sudjelovali su na natjecanju u kuhanju. Pekla se riba, kuhao paprikaš, gulaš od gljiva, divljači, *bunceka* u kotlovima. Dan je okončan prekrasnim vatrometom i zabavom Freya Banda.

REZULTATI NATJECANJA U PEČENJU GIBANICA:

Nagradu „Najbolja serdahelska gibanica 2011” osvojila je skupina serdahelskoga Kluba umirovljenika.

Kategorija gibanice sa sirom :

1. mjesto – „Stare dekle” iz Serdahela
2. mjesto – Pjevački zbor KUD-a Sumarton
3. mjesto – Plesna skupina KUD-a Sumarton

Kategorija gibanice s tikvicom i makom:

1. mjesto – Dedele iz Banoka
2. mjesto – Pjevački zbor KUD-a Sumarton
3. mjesto – Družina iz Donje Dubrave

U kategoriji s raznim nadjevima nagradu je dobio Blaž Barta iz Letinje

Stručna nagrada dodijeljena je družini iz Goričana, koja je pripremila vrlo

ukusne slane gibanice s osebnim sastojcima.

Najzanimljiviju tradicionalnu gibanicu ispekle su Goričanke Ivka Hidemet i Katarina Beti

Tijesto su zamijesile od hajdinova brašna, drugu gibanicu nadijevali su s repom, sirom i paprom. To je gibanica iz Zagorja, naime gđa Ivka je podrijetlom iz Zagorja, ondje je to naučila:

– *Nekada se pekla gibanica s hajdinovim brašnom, dok nije bilo bijeloga. Sada smo hajdinovo brašno kupili u Sloveniji, tamo ima i oštro i glatko. Oštro je dobro za žgance, a glatko za gibanicu. Treba pola kile hajdinova brašna i 20 deka glatkoga bijelog brašna, malo ulja i mlačne vode pa zamijesimo. Treba dva sata da odstoji. To tijesto ne može se tako lijepo razvlačiti, nego s mlinčenjakom (valjak) dela. Zatim poškropi se uljem i stavi se slani svježi sir. U sir se umiješa jaje sol i malo vrhnja. Sir mora biti tvrd. Ne treba nadebelo namotati jer se teže ispeče. Slana gibanica s repom se pravi tako da se repa skuha, u dvije vode se dobro opere, onda se nariba. Treba i luk popržiti na masti i ocijediti, zatim staviti u repu, još malo soli, bibera, sira vrhnja i jedno jajce dodajemo i izmiješamo. To se nadijeva u tijesto. Tko želi, može isprobati – rekoše Goričanke.*

Beta

Uz gibanicu vino su nudili vinari Društva prijatelja vina iz Sumartona

KUD Sumarton s novom koreografijom

Pjevački zbor iz Serdahela u šaljevom igrokazu

Plesači iz Donje Dubrave

Visoko priznanje grada Vinkovaca Mati Filipoviću

Na blagdan Sv. Ilije, zaštitnika grada, ujedno i Dan grada Vinkovaca, u dvorani Gradskog kazališta „Joza Ivakić“ uručena su priznanja narečenoga grada. Dana 20. srpnja, u okvirima svečanosti i u nazočnosti uglednih osoba javnog i političkog života toga grada te Republike Hrvatske, Zlatnu plaketu „Grb grada Vinkovaca“ za 2011. godinu preuzelo je šesnaest osoba, među njima i Mate Filipović, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave budimpeštanskog Majdana (Kőbánya).

Prigodom posljednjeg posjeta izaslanstva Vinkovaca proslavi Dana Sv. Ladislava u X. okrugu grada Budimpešte, gradonačelnik Mladen Karlić je više puta naglasio da Mate Filipović svakako dođe na proslavu Dana grada Vinkovaca. Tada još g. Filipović nije ni slutio zbog čega se toliko inzistira njegova prisutnost, jer kada je mogao, uvijek je doputovao u Vinkovce. No na njegovo veliko iznenađenje stiglo je i službeno pozivno pismo u kojem se navodi da je dobitnik Zlatne plakete „Grba grada Vinkovaca“ za 2011. godinu. „Ni pomislio nisam da ću dobiti to visoko odličje. Jako sam počašćen i zahvalan svojim prijateljima u Vinkovcima“ – reče za naš tjednik g. Filipović.

Mate Filipović je od početka samoupravnog sustava u Mađarskoj na čelu Hrvatske manjinske samouprave na Majdanu. Za vrijeme Domovinskog rata u Republici Hrvatskoj pridružio se inicijativi Martina Išpanovića te su zajednički započeli prikupljati humanitarnu pomoć. Kamion robe, u vrijednosti od pola milijuna forinti, dostavljen je prognanicima i izbjeglicama s područja bivše Općine Vinkovci. Bio je poticateljem suradnje grada Vinkovaca i budimpeštanskog X. okruga, koja je 2006. godine okrunjena potpisivanjem Povelje o prijateljstvu gradova. U sklopu su-

radnje ostvareno je niz međusobnih posjeta, športskih susreta, uzvratnih gostovanja poznatih slikara, grafičara i kipara, samostalne kulturne večeri kulturno-umjetničkih društava, mnogobrojna gostovanja budimpeštanske Hrvatske izvorne folklorne skupine, na čelu s Evom Išpanović. Ali tu je i nezaboravna večer, prvo budimpeštansko gostovanje Ansambla hrvatskih plesova i pjesama „Lado“ ili nastupi naših folklornih skupina u Kulturnoj središnjici Pataky. Bio je pokretačem Memorijalnoga malonogometnog turnira „Stipan Pančić“ na kojem uz nogometne momčadi hrvatske zajednice u Mađarskoj, redovito sudjeluju i ekipe iz matične nam domovine. Mate Filipović dobitnik je i priznanja „Za budimpeštanske Hrvate“, brončane plakete s likom Ivana Antunovića, koju je dodijelila Glavnogradska hrvatska samouprava. Ali, kako g. Filipović kaže, sve to ne bi se ostvarilo bez ustrajne i nesebične pomoći zastupnika majdanske Hrvatske manjinske samouprave.

Mate Filipović želi razviti suradnju dvaju gradova, primjerice na gospodarskom polju te sadržajno proširiti kulturnološke susrete. Čestitamo Mati Filipoviću na visokom priznanju prijateljskoga grada Vinkovaca!

Kristina Goher

DRVLJANCI

– Nedavno je to baranjsko selce bilo u središtu pozornosti naše javnosti budući da je ondje ustrojeno Državno hrvatsko hodočašće. Ta me je činjenica potakla da zavirim u njegovu prošlost.

Službeno mu je ime Révfülu, nastalo po tamošnjoj skeli; prvi put se spominje 1554. g. (L. Kiss: Földrajzi nevek etimológiai szótára).

Prema državnom popisu iz 1828. g., nalazi se u sigetskom kotaru, ima 14 kuća, obitelji pak imaju jedno od ovih prezimena: Borovac, Gadanec (po šomoškom naselju zvanom Gadány), Hergović, Kolar i Zvonar.

Godine 1851. (kada se nalazilo još u šomoškoj županiji) navodi se kao hrvatsko selo koje pripada Državnoj riznici, ima 120 katoličkih stanovnika, zemljište mu je izloženo poplavi, pošta mu je u Sigetu (E. Fényes: Magyarország geographiai szótára).

Na katastarskom zemljovidu iz 1857. g. susjedna su mu naselja Križevci, Ivanidba i Starin. Od drvljanačkih mikrotoponima bilježe se livade Lóka, Felső lóka, Gája, Ló kert; oranice Tót mező, Csaly Puszta, Széncza; šume Madratzer Puszta, Epreš (prema Starinu). Te godine, osim već spomenutih prezimena, susrećemo i Bukovac, Kozma, Marošić, Matošić, Sakač (Szakács Marko) i Turnić. Broj stanovnika: 1920. g. 208, 1941. g. 316. Podravski ga Hrvati obično zovu i Dravljanec.

Ž. M.

Trenutak za pjesmu

Petar Milić Periša

Zrcalo

Kamenje suncem zrači
cvrčci još samo cvrče
starog zvona sve jači
zvuci bespuća krče.

Ispija sunce kamen
užeglo podne šuti
u škripu šiblja pramen
gole su krša skuti.

Gluho je podne moje
šikarice još stoje
žega je ispila glas.

Sunce kamen zrcali
a kamen ispucali
otkriva skrivenu vlas.

Treći saziv Likovne kolonije Pannon posvećen preminulomu mohačkom slikaru Đuri Šarkiću

Sudionici Kolonije predsjedniku Šokačke čitaonice Đuri Šarkiću predali su u poklon djela koja su naslikali toga dana

Na poticaj Josipa Horvata, predsjednika HLU Cro ART-a iz Vojvodine (Srbija), udruge koja okuplja hrvatske umjetnike toga prostora, u Mohaču je 2. srpnja na obali Dunavu, u sklopu ovogodišnje priredbe Pranje na Dunavu, u organizaciji mohačke Šokačke čitaonice, ustrojen treći saziv Likovne kolonije Pannon posvećen preminulomu mohačkom slikaru Đuri Šarkiću. Idejna začetnica te Kolonije, koja okuplja akademske slikare, prije nekoliko godina bila je belomanastirska slikarica i kiparica Rada Zalaj. Kolonija je dio međunarodne aktivnosti Udruge Pannon ART. Namjera je poticatelja Kolonije – koja je do sada imala tri saziva, dva u Hrvatskoj u Belom Manastiru, ovaj treći u Mađarskoj u Mohaču, a četvrti se planira u Subotici – okupljati umjetnike triju zemalja Hrvatske, Mađarske i Vojvodine (Srbije). Po dva umjetnika iz svake zemlje ovoga su puta u Mohaču stvarali na temu Panonije i panonskog prostora. Kolonija Pannon u Mohaču okupila je osmero umjetnika. Iz Mađarske akademski slikari Đuro Šarkić mladi i Franjo Takač, slikar rodom iz Sombora, nastanjen u Orfűu, iz Hrvatske Rada Zalaj i Ladislav Petrik iz baranjskog naselja Suze, a iz Vojvodine Sándor Kerekes i László Kels. Radilo se na obali Dunava u atmosferi staroga šokačkog

običaja Pranje na Dunavu. U sklopu svečanoga kulturnog programa i nastupa mohačkih folkloriša sudionici Kolonije predsjedniku Šokačke čitaonice Đuri Šarkiću predali su u poklon djela koja su naslikali toga dana. Slike su postale vlasništvo Šokačke čitaonice i krasit će zidove zdanja na kojem trenutno teku radovi obnove i proširenja u vrijednosti od 16 milijuna forinti. Dogovoreno je kako će se i nagodinu, u sklopu manifestacije Pranje na Dunavu, prirediti Likovna kolonija Pannon u Mohaču, za koju zainteresirani žele da preraste u svojevrsnu tradiciju druženja slikara triju zemalja, Hrvatske, Srbije (Vojvodine) i Mađarske. Radi međusobnog oplemenjivanja čuvanja i promicanja kulturne baštine.

bpb

Foto: Ester Šarkić

Iz povijesti Hrvatskoga glasnika

Slabiji od sudbine

Hrvatska je nacionalna manjina u protoku stoljeća uvijek bila izložena pritiscima, uvijek su je i na razne načine nastojali odnarediti. Pored drugih, i učitelji su silom prilika morali biti „dobri domoljubi”. Morali su dokazati da su patrioti pa su često i toliko bili zaokupljeni „domoljubljem”, da su zanemarili obrazovne, kulturne i druge vrednote i potrebe, domoljublje je u svemu imalo prioritet.

U vezi s tim treba pripomenuti da je godine 1857. u Pečuhu organiziran veliki skup učitelja. Nazočno je bilo skoro 300 učitelja. Već je tada bila u pripremi odredba gradskoga poglavarstva da se počev od 1860. godine u gradskim školama može predavati isključivo na mađarskom jeziku. Rezultat ove odredbe bio je da je grad Pečuh krajem 19. stoljeća potpuno pomadaren.

I učiteljska stipendija Farkas-Raskó (godišnje 80 forinti) imala je za cilj poticati rad učitelja na odnarođivanju manjina. Ta se stipendija dodjeljivala svake godine 6. travnja i to onom učitelju koji se dokazao kao „najdomoljubniji učitelj”, odgojitelj. Što se odnarođivanja tiče pečuške gradske škole su uvijek činile sve ono što je trebalo – piše u monografiji „Prošlost i sadašnjost Baranje”. Među učiteljima, predstavnicima vlasti i crkve uvijek je bilo ljudi koji su taj zadatak smatrali prioritarnim. Pečuh je, daklem, potpuno pomadaren i kao takav – piše autor monografije – „čini čvrstu branu protiv nasrtaja susjednih Slavena”. Među vrlim domoljubima spominju se, uz ostale, Obadić, Bunjevac, Gergelić, Pašić, Žuljević.

S. F.

(Hrvatski glasnik, 2001/5)

Nadahnuće Dunavom

Bogatstvo...

Atila Plužar iz Kašada i njegova pomoćnica, kći Emeše Plužar

Četiri Birjankinje: Milica Grajić Orovica, Katica Delić Mišljenac, Jaga Ferkov Vidaković i Marija Paj Siklósi

Katica Katić i Ivan Mišljenac, mladenci iz Birjana, vjenčani 1956.

„Vesela je Šokadija“ – I. Hrvatski dan u Birjanu

Misu na hrvatskom jeziku predvodio je Ilija Čuzdi, svećenik iz Olasa

U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave sela Birjana, 23. srpnja u tome šokačkom selcu nedaleko od Pečuha održan je I. Hrvatski dan. Na čelu s dopredsjednicom Hrvatske manjinske samouprave Milicom Murinji-Sörös mala skupina mladih i starijih birjanskih zanesenjaka već se od jutra (čak i nekoliko dana prije) pripremala za ovaj važni dan. Dan je počeo Sastavljena je izložba od starih slika, sredstava i nošnji u seoskome kulturnom domu, sakupljenih iz obiteljskih riznica starih Šokica i Šokaca. Kod sastavljanja izložbe i oživljavanju šokačke kulture u Birjanu su puno pomogle tri birjanske Šokice, Emilija Graić Orovica, Jaga Ferkov Vidaković i Katica Katić Mišljenac.

Nakon dugo vremena, zahvaljujući mimohodu, ponovno su oživjele ulice, čula se hrvatska riječ i pjesma, zaigralo se kolo. Za glazbeni ugođaj mimohoda brinuli su se svirci Orkestra Juice Blaško Bošnjak i Stipan Bubreg.

Kako kaže dopredsjednica Milica Murinji-Sörös, u Birjanu ima 560-ak stanovnika, od njih je otprilike 30 obitelji šokačkohrvatskog podrijetla, ali broj onih koji i govore hrvatski jako je malen. Jedan od ciljeva manjinske samouprave jest proraditi na tome kako bi što više njih učilo hrvatski jezik. Drugi je cilj već postignut: nakon utemeljenja

nove Hrvatske samouprave (nakon izbora prošle godine) formirala se hrvatska plesna skupina u Birjanu koja se ovog dana i predstavila sa svojim umijećem. Uvježbala ih je Mirjana Murinji.

Nakon mimohoda, kako i valja, slavlje je otpočelo u crkvi s misom na hrvatskom jeziku, koju je predvodio Ilija Čuzdi, svećenik iz Olasa, a pjevale su članice Zbora „August Šenoa“ iz Pečuha. Na kraju mise Birjanci su skromnim poklonom zahvalili Faustu Gráczu, mjesnom kantoru, na dugogodišnjoj službi na misama, te mu čestitali na 65. obljetnici sklapanja braka.

Nakon mise povorka je opet krenula, ali sada već kraćim putem, do doma kulture gdje su ih već mnogi čekali kako bi u zajedničkom društvu uživali u kulturnom programu. Među uzvanicima su se našle i gospođa Ljiljana Pancirov, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu, Angela Šokac Marković, dopredsjednica Hrvatske državne samouprave, János Novreczky, načelnik sela, te mnogi

Hrvatska plesna grupa iz Birjana

*Birjanska djeca
na pozornici*

uzvanici, prijatelji i gosti. Nakon mađarske i hrvatske himne, te pozdravnih govora program su otvorili birjanski mališani s dječjim igrama. Nakon njih slijedili su i malo iskusniji, i to: Omladinska plesna grupa iz Gare s

godnim poklonom, koji su na bilo koji način potpomogli ostvarenje ovoga Hrvatskog dana u Birjanu. Slijedila je večera za goste, plesače i birjanske Šokce, koju je skuhao Tibor Murinyi. Naravno, dan još nije završen, vese-

*Ljiljana Pancirov, generalna konzulica Republike
Hrvatske u Pečuhu, Angela Šokač Marković, dopredsjednica Hrvatske državne
samouprave, i János Novreczky, birjanski načelnik*

podravske i valpovačke plesovima, KUD „Marica“ iz Salante s bošnjačkim i makedonskim plesovima, Ženski pjevački zbor „August Šenoa“ s dalmatinskim pjesmama, te birjanska Hrvatska plesna skupina sa šokačkim i bunjevačkim plesovima koju je koreografiju uvježbala s njima Mirjana Murinyi. Sve točke programa pratio je buran pljesak. Nakraju organizatori su zahvalili svima, s pri-

lje se nastavilo uza svirku Orkestra Juice sve do sitnih sati.

Svi mi koji smo ovog dana bili u Birjanu, bili smo sudionici jedne vrste buđenja male skupine šokačkih Hrvata i njihovih simpatizera. Nešto je živnulo, nešto je ponovno otpočelo! Ovog je dana Šokadija doista bila vesela u Birjanu!

- Vesna Velin -

*Dopredsjednica birjanske Hrvatske samouprave Milica
Murinji-Sörös zahvaljuje svim
sudionicima I. Hrvatskog dana u Birjanu*

Bartolovo u Pečuhu – misa na hrvatskom jeziku

U nedjelju, 21. kolovoza, u Đukiću će se održati tradicionalno proštenje uoči Svetog Bartola. U 10 sati je misa na hrvatskom jeziku koju predvodi Augustin Darnai (svećenik iz Martinaca), a u 11 sati misa na mađarskom jeziku koju će služiti Gábor Takács. Potom slijedi kratka veselica uz pjesme Ženskoga pjevačkog zbora Augusta Šenoa i uza svirku Orkestra Vizin. Organizatori svakoga rado očekuju!

Istoga će se dana slaviti hrvatska misa i u kertvaroškoj crkvi Svete Elizabete, s početkom u 16 sati. Nakon nje bit će blagoslov vozila, a predstaviti će se i Hrvatska plesna grupa iz Birjana.

KUKINJ – I ove se godine u organizaciji Hrvatske samouprave sela Kukinja priređuje tradicionalno Bošnjačko sijelo. Ova priredba koja okuplja Hrvate iz naselja u okolini Pečuha, grada Pečuha i Šire, a održava se umalo dvadeset godina, bit će održana 27. kolovoza. Raznovrsni programi od ranog jutra čekaju znatiželjnike: ujutro ribičko natjecanje, potom nadmetanje u malom nogometu, misa na hrvatskom jeziku, s početkom u 16 sati u mjesnoj crkvi Svete Ane, natjecanje u kuhanju sarme, kulturno-folklorni program uz nastup brojnih hrvatskih KUD-ova, večera, te Hrvatski bal uz Orkestar Podravku.

SERDAHEL, ZADAR – Od 24. do 31. srpnja učenici sedmog razreda Hrvatske osnovne škole Katarine Zrinski boravili su na Jadranskom moru u Zadru. Ljetovanje im je omogućeno pomoću suradnje zadarskoga sveučilišta i serdahelske ustanove, u okviru kojeg studenti razredne nastave i predškolskog odgoja iz Zadra tjedan dana borave na praktičnim vježbama u Serdahelu, te se za njih organizira izlet u glavni grad Mađarske, a serdahelska djeca ljetuju u Zadru. Tijekom tjedan dana učenici su se upoznali s gradom i okolicom, te su se kupali na poznatoj plaži Borik. Kroz znamenitosti grada Zadra bila im je vodič profesorica Smiljana Zrilić, koja je koordinatorica s hrvatske strane.

KAŠAD – Mjesna i Hrvatska samouprava organiziraju sastanak KUD-ova i gastronomije, u domu kulture 27. kolovoza. Organizatori su se pobrinuli za bogat program: od 13 do 16 sati je sastanak KUD-ova, kuhara, druženje uza svirku. U kulturnom programu koji počinje u 16 sati sudjeluju: KUD iz Narda (Hrvatska), KUD Mohač iz Mohača, Pjevački zbor iz Harkanja, Pjevački zbor iz Vršende, KUD Baranja, KUD iz Kašada. Nakon večere slijedi Šokački bal uza svirku Orkestra Badel.

Biograđani u mađarskome Stolnom Biogradu

Zajedničkom prošlošću u zajedničku budućnost

Izaslanstvo Grada Biograda na Moru, predvođeno gradonačelnikom Ivanom Knezom, na prijateljskom i radnom sastanku u Stolnom Biogradu (Székesfehérvár) s gradonačelnikom dr. Andrásom Cser-Palkovicsem i njegovim suradnicima dogovorilo je početak ostvarenja multinacionalnog projekta «Prvi hrvatsko-ugarski kralj Koloman» koji će se financirati iz strukovnih fondova Europske zajednice iz kojih će Hrvatska u prve dvije godine članstva u EU, 2013. i 2014., iz proračuna dobiti više od tri milijarde eura, a 2015. dodatne 2,4 milijarde eura. Taj projekt prvi je uopće takve i slične namjene u Hrvatskoj. Prema prvim procjenama vrijedan je oko četiri milijuna eura ili 30 milijuna kuna.

Prvi službeni sastanak Biograda i Stolnog Biograda stvorio je temelj za jaču suradnju tih gradova koje vežu brojne povijesne činjenice, pa je izazvao veliko zanimanje mjesnih, regionalnih i državnih glasila.

– Zajedničkom prošlošću mađarskog i hrvatskog naroda želimo pokrenuti što bolju i uspješniju zajedničku budućnost, poručio je Ivan Knez pošto je zahvalio mađarskoj vladi i narodu na pomoći tijekom Domovinskog rata te na svekolikoj pomoći završnih pregovora pri pristupu Hrvatske u EU tijekom mađarskog predsjedanja EU-om.

Sredstvima namijenjenim za spomenuti multinacionalni projekt moći će se koristiti od 1. srpnja 2013. godine, od datuma ulaska Hrvatske u EU, te će se do tada pokušati ishoditi sva potrebna, nadasve zahtjeva dokumentacija prema strogim standardima EU-a.

– Mi u kraljevskom Biogradu na Moru, gradiću s velikim srcem u središtu Jadrana, ne razmišljamo samo za danas i sutra nego radimo velike važne strateške projekte za budućnost, za dvije, pet, deset i dvadeset godina, istaknuo je Ivan Knez, u čijoj su pratnji bili predsjednik Gradskog vijeća Tonči Šangulin, ravnatelj Turističke zajednice Ivo Eškinja i ravnatelj Zavičajnog muzeja Draženko Samardžić.

Stolni Biograd bio je stoljećima prijestolnica Mađarske i krunidbeni grad. Grad od svojih 105.000 stanovnika, posljednjih je godina izbio među vodeće gradove po svome brzom razvoju u Europi.

– Osim EU projekta želimo surađivati i na području unapređenja gospodarske suradnje

razmjenom informacija, uspostavljanjem međusobnih veza gospodarskih subjekata, podupiranjem nastojanja za članstvom u različitim asocijacijama, sve radi jačanja gospodarske, trgovinske i turističke suradnje, te svih oblika poduzetništva na osnovi partnerstva i obostrane koristi, poput ulaganja u solarnu energiju, naglasio je 36-godišnji gradonačelnik András Cser-Palkovics na sastanku u Gradskoj upravi, na kojem su nazočili i njegova zamjenica Éva Brajer, ravnateljica Turističke zajednice Krisztina Szegó, domaćica Biograđana Janja Cindrić, predsjednica stolnobiogradske Hrvatske manjinske uprave, i drugi.

Tijekom boravka u Baji, koja ima 38.000 stanovnika, među njima preko 6000 Hrvata, i svečanoga gala prijama kod gradonačelnika, saborskog zastupnika Roberta Zsigóa, gradonačelnik Knez sa suradnicima i njihovom domaćicom, predsjednicom bajske Hrvatske manjinske samouprave Angelom Šokac Marković susreo se s generalnom konzulicom u Mađarskoj Ljiljanom Pancirov, predsjednikom Saveza Hrvata u Mađarskoj Josom Ostrogoncem i voditeljem Ureda HDS-a (Hrvatske državne samouprave) u Budimpešti Jozom Solgom.

Biogradski gradonačelnik Ivan Knez s ve-

Gradonačelnik Stolnoga Biograda András Cser-Palkovics i gradonačelnik Biograda Ivan Knez

likim je zadovoljstvom imao kraći srdačan i uspješan sastanak sa Andrásom Jávorom, državnim tajnikom u Ministarstvu nacionalnih resursa, zadužen za EU fondove.

Projekt ožvljavanja kralja Kolomana

Više milijuna eura vrijednim projektom «Prvi hrvatsko-ugarski kralj Koloman» obnovit će se i oživiti nacionalna spomenička baština benediktinskog samostana Sv. Ivana Evanđelista u kojem se ugarski kralj Koloman na temelju ugovora Pacta conventa okrunio 1102. godine za prvoga hrvatsko-ugarskoga kralja.

Samostan, čiji se ostaci nalaze uz katedralu Sv. Stošije, srušili su Mlečani prilikom osvajanja Biograda 1125. godine.

Istražit će se i Kolomanova krunidba koju je po nekima obavio biogradski biskup Bono, a po nekima kninski biskup, koji je nosio naslov «hrvatskoga biskupa» te tadašnji urbs regia – kraljevski grad, Alba regalis, Alba maris, Alba Maritima – Belgradum supra mare (Biograd na Moru) koji je bio rezidencija Kolomana i njegova sina Stjepana.

Po nekima je Koloman umro u Biogradu i u njemu je sahranjen, a po nekima u Zadru, Stolnom Biogradu (Székesfehérvár) ili drugdje. Kolomanov spomenik podignut je na Trgu junaka u mađarskome glavnom gradu.

Izaslanstvu Biograda na Moru domaćica je bila Janja Cindrić, predsjednica stolnobiogradske Hrvatske manjinske samouprave. U šetnji gradom

XI. Glazbeni tabor u Sumartonu

U organizaciji mjesne osnovne škole i Kulturno-umjetničkog društva Sumarton, i ove je godine u Sumartonu priređen Glazbeni tabor, od 25. do 29. srpnja. Voditelj je Tabora i ovaj put bio Žolt Trojko, nastavnik glazbene umjetnosti, njemu su pomogle Andreja Fehervari u podučavanju narodnoga plesa i Tünde Kuzma u održavanju ručnih radio-nica.

Mladi ljubitelji narodne glazbe, folklor, pjesme mogli su se udubiti u vježbe na glazbalima, te učiti novu plesnu koreografiju. Cilj je tabora da se odgaja podmladak za nastavlanje kulturnog života tog naselja.

Gosp. Trojko organiziranje Tabora smatra važnim zato da se i preko ljeta ne zaboravi potpuno na glazbala, da tjedan dana bude posvećeno samo hrvatskoj glazbi i kulturi te se više pozornosti posveti kakvoći. Tijekom Tabora radilo se u dvije skupine tamburaša, najmlađi (2–4. razred) i viši razredi, tamburaški sastav Kajkavska ruža. Vježbalo se i sa skupinom puhača, koji su odista već mnogo napredovali u posljednjih godina, a učili su i pomalo teže skladbe.

Voditelj Tabora
Žolt Trojko

Tünde Kuzma, voditeljica doma kulture, pobrinula se da za odmora sudionici imaju i druge aktivnosti. Po družinama izrađene su bižuterije od biserja, cimeri od krep papira te su učili pletenje košara.

Izrađene su ruže, đurđice, karanfili, ljubičice, ivančice, maslačak i drugi cvjetovi od papira od kojih je složena kita, odnosno dar, a od šibe su nastale male košarice, ukrasi sa suhim cvijećem.

Uz glazbu ne smije izostati ni ples. Umjetnička voditeljica malih plesaca KUD-a Sumarton Andreja Fehervari djeci je podučavala međimurske plesove. Kao što obično biva, posljednjeg dana, 29. srpnja, priređen je gala program s naučenim skladbama, plesovima i pjesmama, kojemu su nazočili i njihovi roditelji.

Beta

Puhači u Taboru

Sudionici Tabora

Internet razvija pismenost i druge vještine

Ako vas roditelji gnjave zbog čega „visite“ toliko na internetu, samo im pročitajte ove informacije istraživanja, koji je također nađen na internetu. Prema najnovijem istraživanju dokazano je da pretraživanje interneta, igranje računalnih igara i provođenje vremena na društvenim stranicama, na pozitivan način pridonosi razvoju tinejdžera.

U trogodišnjem istraživanju sudjelovalo je više od 800 tinejdžera i njihovih roditelja, a rezultat istraživanja u potpunosti je suprotnosti s uvriježenim mišljenjem roditelja i profesora da je vrijeme provedeno ispred računala uzalud utrošeno. Ustanovljeno je da tinejdžeri pretražujući internet i provodeći vrijeme na društvenim stranicama, usvajaju vještine vezane za nove tehnologije, te razvijaju pismenost potrebnu u suvremenome svijetu.

Tinejdžeri uče kako komunicirati na internetu, kako javno predstaviti svoj identitet, napraviti početnu stranicu, postaviti linkove i slično. Sve to prije deset godina bila je pogodnost malobrojnih, a danas mladi ljudi to uzimaju zdravo za gotovo. U trogodišnjem istraživanju korisnici su promatrani više od pet tisuća sati. Cilj je istraživanja bio doznati kako se djeca koriste društvenim glasilima poradi druženja, učenja i opuštanja. Voditeljica istraživanja istaknula je da su društvene stranice poput MySpacea i Facebooka postale mjesta na koja tinejdžeri „izlaze“, a prije su to bile ulice i parkovi. Ovakvo provođenje vremena na internetu također pruža priliku nešto manjem broju tinejdžera da istraže svoju kreativnost, što je u izvještaju istraživanja dobilo i novo ime – „geek out“. Kao primjer navedeni su tinejdžeri ljubitelji japanskih animacija, koji su se uključili u produkciju animiranih filmova i s vremenom naučili služiti se pomalo japanskim jezikom, te nau-

čili detalje montaže, videosnimanja i programiranja koja nisu uobičajena. Voditelji istraživanja roditeljima su savjetovali da prate što njihova djeca rade na internetu. Istaknuto je također da tinejdžeri danas sve češće uče od svojih vršnjaka i na internetu, te da je važno promijeniti način na koji doživljavamo učenje u 21. stoljeću.

Predstavljanje zbirke Blagdanski kalendar

U Spomen-muzeju biskupa Strossmayera u Đakovu 27. kolovoza u 11 sati bit će predstavljena zbirka Đure Frankovića Blagdanski kalendar 1. Novo izdanje, čije su tiskanje potpomogli Ministarstvo Republike Hrvatske, Grad Đakovo i Đakovački vezovi, tiskano je u 300 primjeraka na 516 stranica, a nakladnici su Grad Đakovo i Đakovački kulturni krug. Za nakladnika potpisuje se Zoran Vinković, a izdanje su uredili Đuro Franković i Mirko Čurić. O knjizi koja sadrži blagdane kalendarske godine, od 1. siječnja do 30. srpnja, Hrvata u Mađarskoj, govorit će mr. Luka Marijanović i etnolog Branka Uzelać te ravnatelj Spomen-muzeja biskupa Strossmayera, prof. Petar Strgar. U sklopu suradnje Grada Đakova i Hrvatske samouprave u Pečuhu, ovo je treći naslov koji je ostvaren unazad dvije godine, naime objavljena je knjiga na hrvatskom i mađarskom jeziku Nikole Tordinca (1858–1888), rodom iz Đakova, koji je zapisao vrijednu etnološku građu pečuških Hrvata, te Hrvata u Kozaru, a imao darovite kazivače iz Vršende, Sigeta i Salante, te je tiskana i jedna ilustrirana slikovnica na dva jezika za najmlađi naraštaj.

39. Olimpijada starih športova sa sudionicima iz Mađarske

Od 25. do 28. kolovoza održava se jedinstvena olimpijada u Europi – Olimpijadu starih športova u Brođancima. Priredba je to koja svake godine okupi više od tisuću natjecatelja iz svih dijelova Hrvatske i na desetke tisuća poklonika starih običaja, športova, folkloru i svega onoga u čemu su nekad uživali naši stari. Ove je godine potvrđen dolazak 50-ak ekipa iz svih dijelova Hrvatske koji će snagu i spretnost odmjeravati u 22 discipline za mladu dob te za seniore i seniorke. Program će biti obogaćen i nastupima KUD-ova, koncertima, kiparskom kolonijom... Olimpijadi sudjeluju i folkloriši Šokačke čitaonice iz Mohača.

LETINJA – Taj se pomurski grad uspješno natjecao sa zbratimljenim gradom Prelogom na drugom pozivu IPA programa za prekograničnu suradnju. Projekt pod nazivom Muraside Bridge Fair (Sajam uz most na Muri) vezan je uz 2. Prioritet prekograničnoga programa Mađarska–Hrvatska Razvoj gospodarske suradnje i zajedničkih ljudskih kapaciteta – međuljudske veze. Ukupni zatraženi iznos IPA sredstava iznosi 95.795 eura, a ukupni planirani proračun je 112.700 eura. Cilj je predloženoga projekta unapređenje veza između ljudi koji žive u pograničnim područjima, temeljem mogućih poslovnih odnosa, zajedno sa jačanjem zajedničke svijesti uza suradnju na području kulture, gastronomije i športa s naglaskom na domaćim proizvodima i starim obrtima.

Veliko shodišće Gradišćanskih Hrvatov u Bizonju

„Majka Božja Celjanska, moli se za nas!“

Kip Majke Božje Celjanske putuje najzad u Celje drugi tajedan

Veliko shodišće Gradišćanskih Hrvatov u Bizonju je održano 23. julyja, u sobotu. Sudjelivali su na njem vjerniki iz hrvatskih sel i gradov, od juga začeto do sjevera, od Petrovoga Sela, Narde, Sambotela, Kisega, Hrvatskoga Židana, Plajgora, Čeprega, Prisike, Unde, Kemlje, Bizonje, Staroga Grada itd.

Subotu jutro smo krenuli na put s dvimi autobusi vjerniki iz Hrvatskoga Židana i iz okolice. Prvi cilj našega jednodnevnoga putovanja je bio Fertőd. Ovde smo pogledali novorenovirani kaštel Eszterházy, koji se je jako dopadao svakomu. Napodne smo se ganuli na daljnji put, koji nas je peljao u Austriju, i onda najprije u Frauenkirchen (Svetica za jezerom), kade smo pogledali jedinu baziliku u Burgenlandu. Ova franjevačka crkva ima i ugarskih natpisov nutri. Molili smo i jačili, pogledali smo crkvu i izložbu od misijov franjevačkoga reda u Sridnjoj Americi, Brazilu, Meksiku itd.

Zatim smo prošli u Gijecu, kade je nas primio naš dragi prijatelj, gospodin Ivan Karall. Pogledali smo isto njevu crkvu, a onda je bilo meru časa za okripljenje, svaki ča si je sobom donesao, to je pojjio, a naši domaćini su priredili malo pila. Ali ovde nismo mogli vanostaviti iz našega programa prodavaonicu za slatkariju, pokidob ovde je Hauswirth firma za čokoladu. Svaki je mogao kupiti čokolade, kuglje napunjene ziz rumom. A najjednoč nek došlo vrime da krenemo u Bizonju.

U Bizonji prošli smo do cimitora, kade su nas jur čekali mladi domaćini. Dočekali smo hodočasnike iz Petrovoga Sela, Prisike i ki su došli još ziz privatnimi auti, i tako je išla prošecija kroz selo u crkvu. Lipo je bilo viditi kako nas je čuda skupadošlo. Pred crikveni vrati su nas isto čekali bizonjski farnik, prof. Jive Šmatović, seoski prepostavni i mladina.

Po pozdravni riči smo položili svežanj kitic kod kipa Celjanske Marije, a potom smo imali marijansku pobožnost, dokleg nij počela sveta maša, u 17 uri. Uz mjesnoga farnika koncelebrirali su Jive Šmatović, kanonik u Juri, rodom iz Bizonje, i židanski farnik Štefan Dumović. Prodiku je držao gospodin Šmatović, ki je govorio o Marijinom žitku, kako ju mi ljudi vidimo, ča znači nje život na zemlji i po smrti, ufanje, molitva i vjera, na ku ne smimo zabiti, jer mnogo puta ona nam daje moć, ufanje. Po blagoslovu i na samom kraju maše je bila prošecija okolo crkve. Hvala Bogu, onda je već godina prestala, jer donjeg je cijeli dan padala. Uslišile su nam se molitve! Majka Božja je bila s nami!

Po svetačnom programu svaki vjernik je bio pozvan na farski dvor na agapu. Mladi Bizonjci i njevi pomagači su nam nasterli stole ziz jilom, slatkarijom i pilom. Jako bogato je bilo sve, zato hvala svim Bizonjcem, ki su nas ovako ljubezno primili, podvarali i razgovarali s nami ter su u svemu nam bili na pomoć. Moram spomenuti po imenu mladoga dičaka Imru Nyékia, ki je bio u svakom hipcu uz nas, sve prošnje nam je uslišio, i trudio se i te nam ispuniti s puno strpljivosti. Uz dobro jilo i pilo došlo je i do jačke pri koj su se skupa veselili vjerniki iz Hrvatskoga Židana, Prisike, Staroga Grada, jer jezik povezuje nas sve. Došao je i lučenja čas, jer smo još dalek put imali do doma.

Zbogom smo dali našim Hrvatom i obećali smo da augustuša zadnju nedilju ćemo se viditi u Celju, kade ćedu Bizonjci prikdati kip Putujuće Celjanske Marije vjernikom iz Stinjakov. Ziz blagoslovom Majke Božje Celjanske smo srično dospili domon.

*Zita Horvat
Foto: Jutka Horvat*

Na santovačkoj Vodici

Vjerski susret bačkih Hrvata i prijateljskih zajednica

Hrvatska manjinska samouprava i župna zajednica sela Santova 6. kolovoza na blagdan Preobraženja Isusova suorganizirali su vjerski susret i hodočašće bačkih Hrvata na santovačkoj Vodici, kod velebnoga Gospina kipa koji je 13. listopada 2008. godine posvetio dr. Balázs Bábel, nadbiskup kalačko-kečkemetski.

Dio okupljenih ispred velebnoga Gospina kipa

*Skupina hodočasnika
iz Kozara*

Nakon prošlogodišnjeg uspješnog okupljanja kada je u Santovu boravio nadbiskup đakovačko-osječki, mons. dr. Marin Srakić, bio je to drugi susret radi zblizavanja bačkih Hrvata, te prijateljskih hrvatskih zajednica na tromeđi Hrvatske, Srbije i Mađarske. Iako je odaziv bio nešto slabiji nego lani, uz mjesne šokačke Hrvate odazvali su se pojedinačno ili organizirano hodočasnici bunjevački i racki Hrvati iz Baje, Baškuta, Gare, Čavolja, Dušnoka, Kalače, Kačmara, ali i baranjskog Kozara, te vojvođanskog Brega i Petrijeva iz Hrvatske.

U lijepo uređenom svetištu na santovačkoj Vodici, nakon molitve krunice, euharistijsko slavlje na hrvatskom jeziku predvodio je mons. dr. Đuro Hranić, pomoćni biskup đakovačko-osječki i generalni vikar, koji se u svojoj nadahnutoj prigodnoj propovijedi spomenuo Preobraženja Isusova, ali i pozvao okupljene bačke Hrvate iz Mađarske i Vojvodine na očuvanje vjere, materinskoga hrvatskog jezika i tradicija, te prenošenja svega toga na djecu i mladež. Misu su suslužili santovački župnik Imre Polyák i đakon József Csápek iz voj-

*Misno slavlje predvodio je pomoćni biskup đakovačko-osječki
Đuro Hranić (do njega slijeva đakon József Csápek,
zdesna santovački župnik Imre Polyák)*

Dio hodočasnika

vodanske Kanjiže, koji je, kako nam reče, saznajući za okupljanje na santovačkoj Vodici iz katoličkog lista „Új Ember”, na susret došao samoinicijativno, a misno slavlje svojim pjevanjem uljepšao je domaći crkveni pučki zbor pod vodstvom župnoga kantora Zsolta Siróka.

Nakon mise druženje hodočasnika nastavljeno je uzakusku i

osvježenje u središtu naselja gdje se mons. Hranić upoznao sa sudionicima santovačkog susreta i zadržao se s njima u kratkom razgovoru. Cilj je susreta bio okupljanje hrvatskih vjernika, njihovo jačanje u vjeri i nacionalnom osjećaju, jačanje zajedništva.

Dodajmo da je priredba ostvarena s materijalnom potporom Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije i pod pokroviteljstvom Bačkog ogranka Saveza Hrvata u Mađarskoj.

Proradio novi plinovod između Hrvatske i Mađarske

Plinacro je 3. kolovoza, u suradnji s mađarskim operatorom plinskoga transportnog sustava, prevezio prve količine prirodnoga plina novim velikim plinovodom između Hrvatske i Mađarske, čiji je kapacitet 6,5 milijardi prostornih metara na godinu s mogućnošću protoka u oba smjera. Plin je prevezen za Ininu tvrtku Prirodni plin.

U Plinacru ističu da je riječ o povijesnom događaju za energetska budućnost Hrvatske jer je napokon dobiven novi smjer na uvoz i izvoz plina. Naime čak 33 godine taj se sve popularniji energent mogao dopremati jedino plinovodom preko Slovenije, a kapaciteti tog uvoznog smjera često nisu bili dovoljni, pogotovo tijekom velikih hladnoća kada se potrošnja tog energenta znatno povećava. Zato će, navode u Plinacru, novi plinovod potrošačima u Hrvatskoj osigurati sve tehničke preduvjete za sigurnu i pouzdanu opskrbu plinom. Osim što su tim spojem hrvatske i mađarske plinske mreže osigurani dovoljni kapaciteti za uvoz plina, omogućena je i razlučivanje izvora, a ovisno o ostvarenju drugih strateških projekata (npr. LNG-terminala) i izvoz plina iz Hrvatske.

Provedba ovoga projekta podjednako je bila važna i za Hrvatsku i Mađarsku, te za EU. Naime Hrvatska, uz novi smjer dobave plina i iskorištenje najvažnijeg dijela plinske infrastrukture, ovo spajanje, uključujući i skladišne kapacitete, može iskoristiti i za povezivanje na potencijalno provedene velike međunarodne plinovodne projekte. Istodobno novi će plinovod nakon gradnje LNG-terminala Mađarskoj i EU omogućiti opskrbu plinom iz Hrvatske. Upravo stoga Europska je komisija plinovod Hrvatska–Mađarska uvrstila u strateški važne energetske projekte.

Ukupna je vrijednost cijeloga hrvatsko-mađarskog plinovoda 395 milijuna eura, od čega na hrvatski dio otpada 75 milijuna eura.

(Vjesnik – Željko Bukša)

**Čitajte i širite
Hrvatski
glasnik!**

KUD Zora i Orkestar Poklade u Živinicama

Godine 2010. KUD Živinice iz BiH s velikim se uspjehom predstavio u Mohaču na Međunarodnoj smotri folkloru, a sada su zoraši i Orkestar Poklade iz Mohača bili na „Trećoj međunarodnoj smotri folklornog stvaralaštva u Živinicama 2011. g.” u Bosni i Hercegovini.

Turneja je trajala od 6. do 10. srpnja. Sudionici festivala bili su između ostalog KUD-ovi iz Bugarske, Makedonije, Mađarske, Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Bili su smješteni u Studentskom centru grada Tuzle, a nastupi su bili u Šerićima, Đurdeviku i Živinicama.

Zoraši su svaki dan predstavili po jedan od mađarskih plesova, kao što je sárközi, a od hrvatskih plesova: podravske, pomurske, bunjevačke, bošnjačke i, naravno, mohačke.

Između nastupa prošetali su uskim ulicama tuzlanske Čaršije, kupali se u Panonskom jezeru, pogledali prve arheološke nalaze kao iz neolitskog doba. Dakako, bilo je prilike i za Živinice kada su zoraši obišli središte toga pitomoga grada koji im je nekoliko dana bio domaćin.

Kao što se očekuje, kada se nađu plesači na istome mjestu, tada nije mogla proći

nijedna večer nakon nastupa a da nisu zajedno zaplesali i zasvirali i na taj način se veselili i družili s ostalim skupinama i tako naučili njihove plesove.

Što se budućnosti tiče, ovu suradnju planiraju nastaviti. Sljedeći će susret biti vjerojatno u Mohaču.

KUD Zora i Orkestar Poklade

Stručni skup učiteljev u Dubrovniku

Agencija za odgoj i obrazovanje iz Zagreba je od 4. do 10. julija organizirala stručno usavršavanje za učitelje i odgojitelje u iseljničtvu i inozemstvu. Na svetačnom otvaranju je goste pozdravila Renata Ozorlić Dominić a ujedno je i predstavila časne goste seminara: Vinka Filipovića, ravnatelja AZOO-a i Milana Bošnjaka, stručnoga savjetnika u Ministarstvu znanosti obrazovanja i športa. Na otvaranju se je predstavio FA Lindo iz Dubrovnika.

Sudionici seminara su bili podijeljeni u tri velike grupe. Dopodne su djelali u djelaonica: Izražavanje i stvaranje na hrvatskom jeziku (dr. sc. Karol Visinko, red. prof., Filozofski fakultet u Rijeki). Identitet hrvatskoga jezika (dr. sc. Ante Bežen, red. prof., Učiteljski fakultet u Zagrebu), Hrvatski kao drugi i strani jezik (Tihana Radojčić, prof., voditeljica Odjela za opće poslove, Agencija za odgoj i obrazovanje), Hrvatske legende i povijest (Loranda Miletić, prof., viša savjetnica, Agencija za odgoj i obrazovanje) i Hrvatska književnost-rodoljubna poezija (mr. Vesna Budinski, predavač, Učiteljski fakultet u Zagrebu).

Otpodne i navečer su sudionikom nudili stručna predavanja kao npr. „Kulturno-povijesna baština grada Dubrovnika”, „Od detalja do znanja – primjeri terenske nastave u proučavanju zavičaja”, „Povijest dubrovačkoga pomorstva kroz stoljeća”.

Kao i svako ljeto učitelji imaju mogućnost pogledati mjesto kade je organiziran seminar – tako i sada prelipi grad Dubrovnik a u Lazaretima su bili nazoči na koncertu *Folklor-noga ansambla Lindo*.

Ingrid Klemenšić

Foto: Smilja Zegnal Farago